

GAUAZ PARKE BATEAN

Andere xaharra jarri zen parkeko alkhi bazter batean, eskuko zaku moda zaharrekoa amultsuki gerriari kontra herstuz. Gautzen ari zen jadaneko, bainan astia zuen etxera itzultzekotz; hurran bizi zen, eta udaberriko airea hain goxo eta ephela zenuten... Haren aldamenean, ordea, paseiantak beren egoitzetara lehiatzen ziran: langileak, parkeko bidea labur-kausaz hartzen zutenak; eskolier eta istudiantak, eskola-liburu eta -tresnak besapean; amorozen bikoak, emeki eta besotik heldurik zebiltzanak andere xaharrak ametsetan bezala so egiten ziotelarik. Bakharra othe zegoen orai parkean? Eta zenbat demborarentzat? Bainan ez: gizon gazte bat aitzina zethorren, zalhoin. Haren aurretik iragaitean emetu zuen urhatsa eta begiratu zion, zailantzan iduri; gero jin zen haren ondoan jartzera.

Andereari ez zitzaion atsegin izan haren ondoan jarri baitzen, bainan alkhaia ororena zen, ezta? Muthilak zigarreta bat phiztu nahi izan zuen, eta anderea ohartu zen eskuak ikharatzen zitzaizkiola; bi mitxa erabili behar izan zituen heltzekotz. Zainbera zelako pentsamenduak irriño bat athera zion emaztekiari, eta muthilak aitzakitatz hartu zuen irri ixil hori harekin elhekan hastekotz:

—Gaualdi ederra, ezta?

—Bai, gaualdi ederra, bainan bertze gaualdi batzu ezagutu izan ditut, oraino ederragoak, ihardetsi zuen, gogoetaturikan.

Gizon gazteak bitxiki so egin zion, eta andereak ba zekien bere baithan zerabilela: “Atso ergel hitzun bat, dudarik gabe...” Eta andere xaharrak emaiten zion khexaduraren mendekioz edo, hobeki, gaiztakeria hutsez, galdegin zion aphur baten buruan:

—Ez zare beldur, Anderea, zuhaur thenore huntan, eta lekhu huntan?

—Zergatik beldur izan behar nintzate?

—Zergatik? Bainan hemen gerthatu diren gizerhaitekak gatik, nâski.

Ene! Zertarako muthilak orhoit erazi nahi ziozkan, gauetarik gau huntan hain zuzen, aitzineko urtheetan parkean gerthatua: eskoliersa bat, gero berrogoi bat urthetako ama familiako bat, eta azken aldian neskatala bat, hirurak hilik hatzemanik, zintzurra tinkatuz, eta erhailea oraino ihes? “Ez, ez naiz beldur”, erran zuen deplauki. Gizon gazte hori gero eta desplazentago zitzaion. Eta bet-betan gogoak eman zion deliberatuki ethorri zela haren ondoan jartzera, haren diruaren ebastekotz. Herstu zuen eskuko zakua bere gerriari kontrago, Bainan gizon gazteak, haren mogimendua ez ikhusirik —edo ez-ikhusia eginik—, aitzina erran zuen: “Gauza lazgarria: hirur emazte hementxe ithoak izan, bakhoitza udaberri batean, eta aldi bakhoitzean poliziak huts egin! Nork daki gizerhailea ez dagonetz parkeko itzalean gorderik, gau huntan bertan?”

Andereak ba zekien orai muthilak izi erazi nahi zuela, haren zaquaz jabetzekotz... Hâtik ez zuen utziko hartzera... Ozenki ihardetsi zion:

“Ba dute aspaldi erhaiteka horiek. Egilea hurrun date engoiti. Ez naiz ez beldur.”

—Ez dute hain aspaldi, azkena —gogoratzen zare? neskatala gazte harena...— joan den udaberrian izan zen eta.

Orhoit zen bai anderea, bainan ez zuen beldur izan beharrik, ez muthil horren, ez bertze nehoren. Eta, jakin-gose ergel batek bultzatuturik, galdegin zion.

—Zure ustez, nor zen egilea?

—Oh! dudarik gabe sadiko bat, erantzun zuen, ez-axol.

—Bai, arrazoin duzu, hirur emazte gazte ithorik, dudarikan gabe agure sadiko batek hilak.

—Eh! ez hain zalhoin ibil zure arrazoinamendukan... egin zuen muthilak, irriz. “Nik dakidanez, erhailea gazte izan zitekean, ez bor-txaz agure bat.”

—Ez, ez —ihardetsi zion, emeki bainan sarkorki, hartaz segurtatu nahi izan ba lu bezala, zeren gaua baitzen orai eta biok bakharrik zeuden parkean—, agure batek baizik ez zitzakean hirur emazte gazte eta eder horiek hil!

—Bai'ta gizon gazte batek ere. Gogoan atxik ezazu ez diola, idurien arabera, hilen adinari hainbat axolik, emazteki diren ber: hiru-rotarik bat haur bat baizik ez zen, bertze bat bi adinen arteko andre bat... Uste izateko da emazte-kente guztia duela higuin... Zergatik? Heien amodioa ezin irabaz dezakelakotz othe? Beharbada eder ez delakotz, edo alde batetik bertze gizonak ez-bezalako delakotz, edo'ta embalditua. Gerthatzen ohi dena da, ba dakizu. Ene kasua har ezazu: maingua naiz (anderea ez zen ohartu maingua zenik, parkean gaindi

zethorrelarik!), gauza guti da nâski, halaz ere behaztopo bat emazteki bati korte egin nahi ba nio, erran zuen irri idor batekin, eta gero: "Hots, gizerhaile sadiko bihurtzekotz zio bat aski indartsua gogoia edo zainak eriak lituzken batendako!"

"Egia da", pentsatzen zuen andereak, "gutariko bakhoitzak mila eta milazka ba dauzka gaiztagin bihurtzeko zio nahikoak..." eta amets egin zuen luzaz lekhu-komun hortan gainen. Osoki ahantzirik zituen muthil gazteak oixtion sor erazi ziozkan duda-mudak oro... eta hunek, bet-betan hari hurbildu esta eskuko zakua indarka khendu nahi izan zionean, izialdurak baino areago ustegaberik jazarria izateak athera erazi zion orroa bat. Ez zuen ez beldurrik, bainan ez zion zakua hartzera utzi behar, eta tink-tinka atxikitzen zuen.

"Alo, eman zaidan berehala!" manhatu zion borthitz muthil gazteak, eta zintzurra bihurtu nahi izan zion. Moldegaizki, ordea, gerthuzko gaiztagin batek bezala..., pentsatu zuen, erdeinuz, andereak. Nork zekien hargatik etsipenez zeren egitera prest zatekean? Nigarroi-ki othoiztu zuen beraz:

—Utz nazazu, arren, ene dirua emanen dautzut bai!

—Berehala bainan, atsoa, bertzela... —ihardetsi zuen gizonak, bainan lephoa laxatu zion. Andere xaharrak zakua ideki zuen, eta muthilak engoiti eskua hedatzen zuen moltsaren hartzekotz. Bainan haren begiak borobildu ziran harridura gatik eta ahoa zabaldu zuen oihu baten egoztekotz, bertan ithoa izan zena, ezen andereak moltsaren orde billhur bat jalgi zuen zakutik eta aski trebeki gizon gaztearen lephoaren ingurura aurdiki..., bai eta halako emazteki adintsu baten ganik nehork igurik ez zezakean indarrarekin tinkatu zuen berehala, zio-tsalarik: "Ez hintzan hi gaur bilhatzen nuen ihizia, bainan hihaur jin haiz ene sareetara, ez dea hala?"

Ezin jakin zuen, ordea, bertzeak aizina ukhan zuenetz hitz horien entzutekotz, bere luzean eroria baitzetzan alkhiaren oinetan, begithar-tea jadaneko urdindurik eta mihia ahotikan erdi atherarik. Andereak arthoski deslothu zuen billhurra eta eskuko zakuan harzara goititu. Gero segurtatu zen gizon gaztea hil zela, beharria haren bulharrari kontra emanaz. Hila zen, bai, eta harekin batean itzaliak ziran bethikotz haren osasuna eta haren gaztetasun ederra. Ez zen gero egia maingua zenik, eta ahorpegia eder zeukan, bizi zelarik! Alo, berriz ere itho ahal izan zuen andereak bizitze bakhar, hilduratuarentzat irain bat ezin jasanezkoa zen "bertze"-en atsegin eta bizi-nahia... Berriz ere, dathorren primaderarainoko, bederen. Bere etxera itzuli zen, eta nehork ez zuen bidean hauteman.

JEAN MIRANDE.

Parisen, 1960.6.26.